

Izbija vsak četrtak in velja s poštno vred ali v Mariboru s poštnim domom za celo leto 32 din., pol leta 16 din., štiri leta 3 din. izven Jugoslavije 36 din. Naročnina se pošlje na upravnitvo "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta 5. List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. Telefon Interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopis se ne vrača. Upravništvo sprejema naročila, izjeme in reklamacije.

Cena letnega po dogovoru. Za vsakršen oglaševalni posel. Nezapeto reklamiranje se pošilja prosto.

Čeloval račun pošilja urada Ljubljana št. 10.625. Telefon Interurban št. 115.

16 številka.

MARIBOR, dne 17. aprila 1924

58. letnik.

Vstajenje politične poštenosti.

V petem letu ujedinenja obhajamo zopet za krščanstvo enega najpomembnejših praznikov: Kristovo vstajenje. Ta prvi največji spomladanski praznik nas spominja v prvi vrsti najmočnejše zmage Kristove nad smrtjo; v drugi vrsti zmage spomladi nad zimskim spanjem narave.

Vsako leto smo obhajali velikonočne praznike z novimi upi ter nadami na vsestransko zboljšanje razmer v naši mladi državi. A vsi ti upi vstajenja naše države v političnem, gospodarskem ter kulturnem oziru so nas vahnili. Mesto vsestranskega vstajenja, kakor ga beležijo leto za letom druge po razsulu nastale države, morali smo beležiti od prevrata sem le pogrezanje v balkansko nazadovanje in pokvarjenost. Glavni vzrok, da se še do danes nismo dvignili iz groba nazadovanja, je bila dosežanja zmaga politične zahrbtnosti, nepoštenosti in pokvarjenosti naših najvišjih državnikov nad poštenostjo, odkritosrčnostjo in neumornim delom mož, ki hočejo narodu in državi pripomoči do vstajenja na vseh poljih.

Letošnji velikonočni prazniki pa nam odgrinjajo grob nazadovanja v toliki meri, da lahko rečemo z gotovostjo: politična nepoštenost, zahrbtnost ter pokvarjenost na najvišjih mestih je potisnjena v manjšino.

Ravno za letošnje velikonočne praznike sta se strogo ločila v naši državi dva tabora: tabor politične pokvarjenosti in tabor politične poštenosti in pravega dela za narod in državo. Pri pogledu na ta dva strogo ločena tabora pa hvala Bogu lahko beležimo veselo dejstvo: tabor politično poštenih narodnih zastopnikov je znatno močnejši od tabora političnih pokvarjencev in dosedanjih narodnih in državnih pijavk.

Pa naj še Pašič in Pribičević tako spletkarita in zavlačujeta z najostudnejšimi sredstvi ter pripomočki predačo oblasti, tega dejstva ne moreta več zbrisati — namreč: ustvarila se je proti njuni politiki korupcije, nasilja in izžemanja opozicija, ki zahteva prelom z dosedanjim korupcionističnim in pogubonosnim načinom vladanja, in ta opozicija trdnega upanja na skorajšnjo boljše bodočnost naroda in države je v znatni večini.

Res je tudi, da je Pašičev odhod od vladnih korit počasen kot letošnja zmaga spomladi nad zimo, a moral se bo le prej ali slej doigrati, ker Pašičeve zavlačevalne zahrbtnosti in spletkarije opozicijske vrste le krepijo in trdneje sklepajo.

Naš politični položaj je ravno za letošnje velikonočne praznike dozorel v toliko, da lahko rečemo kljub Pašič-Pribičevići res mojstrski prefriganosti glede pokvarjenosti obhaja poštenost opozicije od prevrata sem letošnje spomlad prvič svoje vstajenje:

In da je sploh prišlo po dolgotrajnih, hudih in ostrih političnih bojih do vstajenja politične poštenosti, je pač

glavna zasluga Jugoslovanskega kluba in njenega načelnika dr. Korošca.

Odločitev, da se to započeto vstajenje politične poštenosti pospeši, ali pa zakasni tudi na dobo po novih volitvah, pa je v rokah kralja, ki se bo moral ravno v času velikonočnih praznikov odločiti: ali naj izvojuje popolno zmago politična poštenost nad Pašičem in Pribičevićem pred novimi volitvami, ali pa šele po volitvah.

Letošnja Velikonoč — pozna, spremljana od deževja in mrzlih vetrov — prinesla nam je trdno zaupanje v zmago ter vstajenje politične poštenosti. Ako vstane in zmaga v naši državi poštenost, potem se bodo tudi od koruptnih centralistov na vseh koncih ter krajih zavozene razmere zboljšale, narod bo vstajal k zadovoljnosti, država se bo ojačevala in pridobivala na ugledu na znotraj in predvsem pa tudi na zunaj!

Po italijanskih volitvah.

Italijanski fašisti praznujejo svojo prisleparjeno in izsiljeno volilno zmago. Volitve so dale diktatorju Mussoliniju več kot dvetretjinsko večino mandatov. Volitve so bile zelo nasilne in druga temna stran fašistovske zmage je tudi ta, da se kakih 30 odstotkov volilcev volitev ni udeležilo ter je rajši ostalo doma v trdnem prepričanju, da mora biti vsakega nasilja prej ali slej konec.

Fašisti so nastopali z dvojno volilno listo: s prvo in večinsko so se borili proti popolarom (kat. ljudski stranki) ter socialistom in komunistom, druga fašistovska lista si je pa vzela za nalogo zadušiti narodnostne manjšine: Slovane in Nemce. V Italiji se voli drugače kot pri nas. Uvedena je državna glasovnica in na njej so natisnjeni volilni znaki vseh list dotičnega volilnega okrožja. Slovani in Nemci so imeli skupno listo ter za skupen znak na glasovnici navkriž položeno lipovo vejo in planinko. Ta lista je bila v Primorju vložena kot peta in je bil njen znak tudi na glasovnici. Volilec dobi glasovnico od predsednika volilne komisije, stopi v volilno celico, prečrta s črnim svinčnikom znak liste, za katero hoče glasovati, zvije in zalepi glasovnico in jo odda zopet predsedniku. Ker pa ima vsak volilec pravico oddati trem kandidatom prednostni glas, napiše, preden zalepi glasovnico, nanjo primke dotičnih treh kandidatov. Tako so lahko na skupni listi glasovali Slovenci, Hrvati in Nemci za svoje kandidate. Razumljivo je, da se da tako glasovanje izvesti pravilno le pri popolni svobodi in pri popolni nepristranosti in poštenosti oblasti. Tega pa fašisti ne poznajo in zato so se vršile vsakovrstne sleparije, zlorabe in nasilnosti.

Prvič so bili že volilni shodi protivladnih strank in zlasti še Slovencev pravo tveganje življenja, ko so se na vsak shod in sestanek privlekli oborožene tolpe fašistov.

Dan samih volitev pa je v nasilju vse, kar je bilo poprej, seveda daleč prekosil. Iz Gorice se opisuje volilna nedelja takole: »S silo so odganjali slovenske člane volilnih komisij na sedež fašija. Posredovanja naših voditeljev pri varnostni straži so bila brezuspešna in pokazala popolno nemoč varnostnih oblasti napram fašistom. Pri skrutiniju (štetju glasov) so se mogle na ta način goditi največje goljufije. To kažejo izidi. Največjo nesramnost pa je zagrešila vlada sama, ker je dala v zadnjem trenutku pretiskati državne glasovnice z lipovo vejico navzdol obrnjeno. To je bil očiten namen premočiti slovenske volilce. Toda vsi ti poskusi so se jim zdeli še premalo; celo nedeljo popoldan so prihajali vplivnejši možje in fantje iz Brd v Gorico skriti se pred fašistovskimi nasilstvi. Celo nad ženami in dekleti so se znašali. Našega agitatorja iz Podgore so tako razmesarili, da je obležal polmrtev na mestu; a to še ni bilo dovolj. Karabinerji so ga še zaprli in le na zdravnikovo zahtevo so ga prepeljali v bolnico.« Podobnih poročil bi bilo še za celo knjigo, ker je fašistovsko nasilje ravnokot kot narodne manjšine tlačilo tudi italijanske delavce in kmete, ki so hoteli glasovati za popolare, socialiste in komuniste.

Izid nasilnih volitev je v kratkem ta-le: fašisti so dobili na prvi svoji listi 356, na drugi 19, torej vsega skupaj 375 poslancev. Ker bo štel bodoči rimski parlament nekaj nad 530 poslancev, ne odpade na vse druge stranke niti 160 poslanskih mandatov. Od teh so dobili raznovrstni socialisti in komunisti vsega skupaj 64, popolari 39, liberalci in demokrati 30 poslancev ter poleg per drugih malih parlamentarnih skupin še Slovani in Nemci po 2 poslance. Od Slovanov prideta v rimski parlament Slovenja dr. Besednjak in dr. Wilfan.

Četudi je ta zmaga fašizma dosežena z nasilnimi sredstvi in ne izraža dejanske politične volje ljudstva, bode vendar predsednik Mussolini to dosegel, da postane njegova stranka in Italija še važnejši činitelj v Evropi. Prvič so vzori fašizma že prodri do malega v vse države. Zdrav parlament ima danes samo še Anglija poleg onih severnih držav, ki se niso udeležile svetovne vojne, po vseh drugih državah, ki so sodelovale v vojni ali pa po njej nastale, pa imamo danes fašiste in ob par izjemah je parlament na prav nizki stopnji, ker imajo državno oblast v rokah zastopniki manjšine proti veliki narodni večini. Španija ima tudi svojega diktatorja ter je najbližja fašistovski Italiji, Rumunijo vladajo veleposestniki in vele kapitalisti, v Bolgariji je gosposka vlada z nasiljem prišla do oblasti ter se z nasiljem na njej drži, na Ogrskem imajo fašisti prvo besedo in tako bi lahko našteali po vrsti še druge države. Nemčija je sedaj tudi pred volitvami, njeni fašisti in zarotniški monarhisti gledajo na italijanski fašizem kot na svoj vzor in da ne bomo dolgo iskali po svetu oboževalcev nasilja, si poglejmo samo policajdemokrata Pribičevića, ki bi zmago italijanskega fašizma

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angleški spisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

(Dalje.)

Opustili so iskanje še preden so ga prav začeli, ker sploh ni bilo misliti, da sta Claytona še živa. Sorodniki seve in bližnji znanci so še dolga leta upali, da se vkljub vsemu vendar le še vrneto.

Nazadnje pa je tudi to upanje ugasnilo. John Clayton in njegova soproga sta bila za ves kulturni svet mrtva, pokopana na dnu morja. —

Fuwalda je bila neznatna jadrnica, kakih deset ton je imela*.

Te male jadrnice oskrbujejo običajno bližnji krajevni promet na zapadni afriški obali. Njihovo moštvo ni veliko vredno. Iz vseh vetrov in dežel so nabrani, ljudje, ki so se skregali z življenjem in človeško družbo, izvrški človeštva, pobegli kaznjenci, morilci, ki so ušli roki pravice, roparji in tolovaji vseh narodov in plemen.

Tudi Fuwalda ni imela nič boljših ljudi. Njeni častniki so bili brezsrčni siroveži, sovražili so moštvo, moštvo pa je sovražilo svoje častnike. Kapitan je bil sicer dober pomorščak, pa je živinski delal s svojimi ljudmi. Občeval je z njimi le s samokresom in ladijskim drogrom in dvomljivo je, da bi bili njegovi podložniki sploh razumeli kake druge »razloge«.

In tako se je zgodilo, da sta John Clayton in njegova žena doživljala na krovu Fuwalde dan za dnem

prizore, ki se o njih bere le v krvavih gusarskih romanih.

Koj v jutru drugega dne sta bila priči dogodka, ki je postal usoden za oba, nerojenemu bitju, ki ga je gospa Elza nosila pod srcem, pa je usmeril tok življenja, kakršnega se menda nihče ni živel v zgodovini človeštva.

Tisto jutro se je kapitan pogovarjal ob ladijski pregraji s Claytonom in njegovo soprogo, nedaleč v stran pa sta dva mornarja univala krov. Čeber vode sta prestavljala korak za korakom za seboj in pomakala vanj krtače na dolgih drogih.

Mornarja sta se s svojim delom bližala gruči. Kapitan je gostoma pripovedoval zanimive reči o Afriki, o njenih prebivalcih in o njenem živalstvu, s hrbtnom je bil obrnjen proti krovu in ni opazil, kaj se godi za njim, Clayton in soproga pa sta gledala ven na morje, vsa zatopljena v kapitanovo pripovedovanje.

Bliže in bliže sta prihajala mornarja. Sedaj sta bila trdo za kapitanovim hrbtnom, še trenutek, pa bi bila mimo in naša zgodba bi se nikdar ne bila začela.

Pa prav tistem trenutku se je kapitan obrnil in je hotel stopiti po krovu. Trčil je ob mornarja, se prevrgel in padel v čeber z umazano vodo. V hipu je bil ves premočen.

Za trenutek je bil prizor smešen. Pa le za trenutek.

Val sirovih kletvic se je usul kapitanu iz ust, obraz mu je krvavo zardel od sramu in jeze, planil je na noge in s silnim udarcem pobil mornarja na tla.

Mož je bil star in slaboten. Sirovi napad kapitanov je bil milo rečeno neumesten, ker je bil mornar popolnoma nedolžen.

Tovariš nesrečnega pa ni bil ne star in tudi ne slaboten, — pravi medved po postavi je bil, z divjimi

črnimi brkami pod nosom in volovskim tilnikom med mogočnimi plečami.

Brezsrčni napad kapitanov ga je razdražil, maščevali je hotel tovariša.

S polglasnim besnim krikom je planil na kapitana in ga z enim samim silnim sunkom podrl na kolena.

To je bil upor, najhujši prestop, ki ga more zagrešiti mornar na odprtem morju. In upor je znal kapitan krotiti! Ni bilo prvokrat, da ga je doživel, in vsikdar še je spravil upornike podse.

Njegov rdeči obraz je bil na mah bled ko stena. Ni čakal, da bi se postavil spet na noge, v hipu je potegnil iz žepa samokres in ga ustrelil v plečatega orjaka.

Naglo kakor blisk se je vse vršilo. Pa še nagleje je bil Clayton.

Še preden je kapitan izprožil, je zamahnil po njegovi roki in krogla, namenjena mornarju v srce, je zadela le njegovo nogo.

Ostre besede so vzrojile. Clayton je kapitanu kratko in jasno povedal, da je oduren sirovež in da se taki prizori ne smejo ponoviti, dokler bodeta on in njegova soproga na krovu Fuwalde.

Kapitan je imel pripravljen robot odgovor. Pa premislil si je, obrnil je Claytonu hrbet ter jezno mrmraje odšel.

Ni se hotel pripraviti z Angležem, posebej še ne s takim, ki je bil na uradnem potovanju. Angleži imajo dolge roke, ki segajo v vsa morja, — mogočno bojno mornarico. In te se je bal.

Mornarja sta se pobirala od tal, starejši je prijel ranjenega mlajšega tovariša pod pazduho in mu pomagal vstati. Brkast orjak, ki so ga klicali za črnega Michaela, je poskusil prestreljeno nogo in ko je videl, da

* Nekaj usd 10.000 kg.